

SMÅKPROV FRÅN BOKEN

EMMA ANDERSSON

TRÅDAR

Bokförlaget Opal
www.opal.se

Text © Emma Andersson, 2023

Bild © Lina Blixt, 2023

Tryckt av

ISBN: 978-91-7226-655-1

OPAL

BLOD

Jag stapplade in genom dörren med handen hårt tryckt mot axeln och blodet rinnande nerför armbågen. Hela skjortan hade sugit åt sig av den roströda värmen och lukten av järn hade fastnat i min näsa. Såret pulserade under min hand och jag var tvungen att nypa ihop det så gott det gick med fingrarna. Var det djupt? Jag kunde inte avgöra det.

”Erik?” Styvmors röst hördes avlägset, nästan grötigt.
”Vad i all sin dar har hänt?”

Yrseln gjorde det svårt att avgöra var hon var. Mina fingrar snuddade vid stenen runt eldstaden, men allt snurrade och innan jag hunnit ta stöd mot något försvann marken.

Jag föll och mörkret omslöt mig.

EN TJUV FÖRTJÄNAR SITT ÖDE

När jag vaknade till liv igen var såret efter yxhugget tvättat och bandagerat. Jag låg i sängen med flera filter över mig. Ändå frös jag. Och värre än så, jag frös så att jag skakade. Hur länge hade jag legat här? Hade jag fått feber?

Far och styvmor grälade ute vid härden.

”Vi måste hämta helaren.” Styvmors röst hade en barsk, hetsig ton. ”Om det blir värre kan han dö.”

”Han stal från våra grannar, Ylva.” Min far var en man som sällan höjde rösten eller ens talade överhuvudtaget. Nu hördes skammen tydligt på hans lågmäldhet, hur den fick honom att sjunka ihop.

Jag hade inte bara vanärat familjen med mitt tilltag, jag hade vanärat far personligen. Bara desperata barn vars föräldrar inte kunde försörja dem gick så långt som att stjäla från andra människor. Nu hade jag visat för alla i byn att det var en sådan familj vi var.

”Det var dumt gjort.” Styvmor lät inte som att hon tyckte att det var så dumt. ”Men det var en limpa bröd och barnen har inte ätit på flera dagar! *Du och jag* har inte ätit på flera dagar. Stein, jag har *bönfallit* dig att åka till Vindsvall. Hitta ett arbete där. *Träden kommer inte tillbaka*. Erik ville bara hjälpa oss!”

”*Hjälpa oss?*” Far var utom sig på det där tysta förtvivlade sättet som bara han kunde vara. Som om lidandet satt djupt i kroppen där han inte kunde komma åt att lindra det. ”Tror du att det hjälper oss att han har bevisat för alla därute att de hade rätt i sina misstankar? De har alltid viskat bakom våra ryggar, väntat på att få se bortbytingen visa sitt sanna ansikte. Tror du att det hjälper oss att han är en tjuv? Vi ska vara glada över att de inte redan samlat sig för att bränna vårt hem och driva iväg oss från Askå!”

Far hade rätt och min styvmor visste om det. Byborna hade aldrig tyckt om mig, och för en tjuv var det än värre.

En tjuv förtjänar sitt öde.

När hon kom in till mig var jag varm. Så varm att jag svettades och hade skjutit ner alla filter mot fotändan av sängen.

Styvmor satte sig på sängkanten och lade handen mot min panna. ”Du är brännhet. Det här är inte bra, Erik.” Hon suckade för att dölja oron i sin blick.

”Förlåt mig.” Tårarna sved i ögonvråna.

”Det finns inget att förlåta.” Styvmor lät arg, men jag

visste att hennes ilska inte var riktad mot mig. ”Du ville bara hjälpa till. Det vet jag nog.”

”Nej.” När jag torkade bort något som rann över min kind var jag inte säker på om det var febersvett eller tårar. Min beaktelse kom som alltid utan att hon bett om den. Jag kunde inte ljuga för henne. ”Jag var arg. De var elaka mot Ingrid. Och de kallade mig *bortbyting!*”

Ordet fick styvmor att stelna till. När hon mötte min blick den här gången visste jag att en del av den där glöden var ämnad för mig.

”Erik”, sa hon vasst, med en liten udd av förtvivlan. ”Jag har ju sagt åt dig att inte lyssna på dem.”

Medan vi väntade på att febern skulle gå ner satte hon mina syskon i arbete. Finn rev nya bandage. Ingrid sprang till ån på nytt och hämtade mer vatten. Styvmor tvättade såret och höll sin hand mot min panna medan Sigrid och Sindri klängde i hennes kjolar.

Febern gick inte ner. I ena stunden frös jag så mycket att det inte hjälpte hur många filter de än lade över mig. I nästa svettades jag så att Finn fick sätta fönstren på vid gavel trots att det var kallt ute.

Efter några timmar skickade styvmor Ingrid till att hämta helaren i alla fall. Far blev rasande när han fick reda på det, särskilt när Ingrid kom tillbaka, utan helaren.

”Hon sa”, Ingrid svalde hårt när hon såg fars sammanbitna ansikte, ”hon sa att hon inte hjälper tjuvar. Eller

bortbytingar heller, för den delen. Att de förtjänar sina öden som straff för vad de gjort.”

”Sa hon det?” Styvmors röst vibrerade av ilska.

Ingrid ryckte till. ”Förlåt, mor. Jag sa att det inte stämde. Att Erik varken är en tjuv eller bortbyting. Men hon ville inte lyssna. Hon sa att... att far borde skämmas och vara tacksam för att bli av med ett sådant barn.”

Dörren slog igen hårt när styvmor gav sig ut i kylan. Far sa ingenting mer. Han sjönk bara ner på pallen framför eldstaden. Han såg ut att rådgöra med sig själv medan han gungade korgen där Sigrid och Sindri sov. Som om han våndades.

När styvmor kom tillbaka, nedslagen och förtvivlad, möttes de i dörren och far gav sig av utan ett ord. Jag hörde dörren slå igen efter honom och när jag vände mig mot pallen intill sängen, såg jag plötsligt att det satt något där.

En fågel. En korp med blanka nattsvarta fjädrar. Såg jag i syne? Hade den kommit in när vi haft fönstret öppet?

Men korpen satt bara där och betraktade mig en lång stund, helt stilla. Sedan lade den huvudet på sned och suckade djupt.

”Jag visste det”, sa den. ”Jag visste väl att det skulle vara din tur härnäst.”

Först trodde jag att det var en dröm. För vi hade mötts förut i drömmen många gånger, Shamira och jag, och hennes röst var lika bekant för mig som min egen. Min familj var inte särskilt enkel att vaka över, och jag visste att jag var en av hennes största utmaningar.

”Erik”, brukade hon säga när vi möttes i drömmarna. Oftast iklädde hon sig sin korpskrud, som nu, och tittade ner på mig från en gren ovanför mitt huvud. Sedan suckade hon och skakade på huvudet. ”Vad har du gjort nu då?”

Jag föredrog när hon kom till oss i sin rävhavn, när hennes själ antog skepnaden av en räv istället för en korp. Då kunde hon ibland glömma sina bekymmer och leka med mig och mina syskon. Vi sprang och lekte tafatt mellan träden innan vi kastade oss i åns mörka vatten.

I drömmarna behövde vi inte bekymra oss om sådant som kunde vara skrämmande i verkligheten – att delar av

skogen kunde vara farlig för människor som mina småsyskon, eller att ån ibland lockade små barn i fördärvet. I drömmarna var vi fria och orädda.

Men det här var ingen dröm. Det visste jag säkert, trots att febern då och då försökte lura mig.

Hon var här, och jag var vaken.

Såret i axeln bultade i takt med mitt hjärta, allt fortare. Det började bli svårt att andas. Rädslan förflyttade sig som loppor över armarna, tog långa skutt över hårstråna tills huden knottrat sig som på en plockad höna.

Shamira verkade inte bry sig om det och hade uppenbart inte tänkt lugna mig i min sista stund.

”Erik”, sa hon istället barskt. ”Har jag lärt dig att stjäla, va? Nej, jag har ju inte det. Så varför gjorde du det? Är du alldeles från vettet?”

Alla visste vad det innebar att se en fylgja ”mitt på blanka dagen” som gammelmor brukat säga innan hon dog. Och jag visste att Shamira hade varit där och vakat över henne de sista timmarna. Det hade gammelmor själv berättat, när jag suttit vid hennes sjukbädd. Hon hade gripit tag i min arm med sin beniga hand, mycket hårdare än jag väntat mig av en döende gammal kvinna, och sett på mig med en oväntat skarp blick.

”Hon är här, Erik”, hade hon sagt. ”Shamira är här. Allt är bra nu. Min följeslagare är här för att hjälpa mig.”

Jag mindes att jag hade frågat om Shamira brukade vara arg på henne. För Shamira var nästan alltid arg när jag

mötte henne. Men då hade gammelmor bara lutat sig tillbaka mot kuddarna med ett leende.

Till kvällen var hon borta. Arg eller inte, så hade Shamira gjort som hon alltid gjort, för alla medlemmar av vår släkt. Sett gammelmor komma till världen, vakat över henne genom livet och till sist följt henne in i döden.

Och nu var hon här.

För mig.

En tår glänste till i hennes korpöga.

”Jag visste det”, sa hon igen. ”Jag visste väl att det skulle vara du härnäst. Hur kunde du vara så dum? Men det är mitt eget fel. Att jag tror att ni lyssnar på mig när jag försöker dela med mig av min visdom. Du vet att jag har levt i hundratals år, eller hur? Jo, visst vet du det, för jag har sagt det tusentals gånger. Men lyssnar du på mig? Nej. Det har du aldrig gjort.”

Jag svalde hårt. ”Du är inte här. Det här är en dröm.”

Jag visste inte varför jag sa så. Jag såg ju att hon var här. Och i drömmarna brukade jag inte ha så här ont.

Shamira fnös. ”Är du döv och blind också? Jag är här. Och jag vet att du ser mig lika väl som jag ser dig.”

”Nej.” Jag ville inte dö. Trådar skulle fortfarande vara långa när man bara var tolv år, det var inte meningen att de skulle ta slut så här fort. ”Så djupt var det inte.” Men smärtan som strålade ut från axeln försökte säga något annat. Såret bultade under bandaget som ett hjärta, större och

kraftfullare än mitt eget. ”Om bara febern går ner kommer jag att bli bra igen.”

Jag visste inte om jag försökte övertala henne eller mig själv. Om det ens gick att övertala henne. Förhandla om mitt liv och be henne återkomma en annan dag. Långt fram. När det var naturligt att vara redo.

Shamira såg på mig en lång stund med huvudet så där fundersamt på sned. När hon talade igen var rösten mildare. ”Ibland krävs det inte mycket, Erik. Men jag är här, och när jag går kommer jag ta dig med mig. Som jag gör med alla när det är dags.”

Men jag var inte redo att ge upp än. Kanske var det bara en dröm. Kanske var det inte för sent.

Jag ville inte skrämma upp de andra, så jag ropade på Ingrid. Hon kom genast springande med oro i de blekblå ögonen.

Jag nickade mot pallen och viskade: ”Ser du henne?”

Shamira tog sig för pannan med den ena vingen. ”Hon är inte döende. Hon kommer inte se ett dugg. Hur får man ens vara så korkad?” Det lät hårt, men jag såg medlidandet i de korintsvarta ögonen.

Ingrid tittade på pallen en lång stund innan hon storögt mötte min blick igen. ”Nej”, viskade hon och snyftade till.

Vi visste båda vad det betydde.

Jag drog ett djupt andetag för att samla mig. ”Gå tillbaka till de andra. De behöver dig.”

”Erik...” Hon försökte protestera, men hennes röst lät så liten, skräckslagen och förtvivlad.

Jag hostade till och var tvungen att uppbåda allt mod jag hade kvar för att försöka låta lugn. ”Gå, Ingrid. Det är ingen fara. Jag lovar.”

Hon nickade motvilligt och snörvlade till innan hon försvann tillbaka ut till de andra.

Shamira plirade mot mig och jag drog ett djupt andetag innan jag vågade möta hennes blick.

”Hinner jag ta farväl?” viskade jag.

EN BÖRDA

Far kom tillbaka när mörkret föll utanför, och han var inte ensam.

Jag låg i sängen och tänkte på vad jag skulle säga till styvmor, till mina syskon. Om jag ens skulle ta farväl av far, eller om han mest skulle vara lättad över att äntligen bli av med mig. Jag hade varit en tung börda att bära, och det gick aldrig att vara säker på ifall far bar den för att han kände att han var tvungen eller för att han ville det. Men tanken svindlade och gjorde det svårt att andas. Det var så ofattbart att föreställa sig att jag snart inte skulle leva längre. Vad skulle hända? Skulle det göra ont?

Styvmors ilskna röst avbröt mina funderingar. ”Över min döda kropp!” röt hon och när hon pressade sig mot dörren knakade den till.

Jag hörde fars röst också, men den var tystare, dov och

ovanligt mjuk. När han pratat klart hörde jag hur styvmor snyftade till.

”Vi vet inte om det är så illa”, grät hon argt, men jag hörde på hennes röst att hon redan visste att det var värre än någon av oss velat tro. Att Ingrid hade berättat att Shamira redan satt på pallan vid min sida.

När dörren in till rummet öppnades var det inga av mina familjemedlemmar som kom in.

Det var hon.

Trådhäxan.

Våra blickar möttes. Hon såg på mig en kort stund. Sedan stängde hon dörren bakom sig och gick fram till min säng.

Shamira satt kvar på pallan och vägrade envist att flytta sig. Trådhäxan gav henne en skarp varnande blick innan hon till sist slog sig ner på min sängkant. Det överraskade mig inte att de kunde se varandra. Trådhäxor kunde se människors slut. Och Shamiras närvaro var en del av det.

Jag låg stilla i sängen när hon lade en hand mot min pannan, som för att känna efter febern. ”De kallade på dig.”

Det gick som en rysning genom hela min kropp när hon rörde vid mig. Hennes vassa naglar rispade min hud.

”Ja”, sa hon och hennes röst var mild och mjuk, precis som på marknaden. Det kändes så oväntat för att komma från en häxa. ”Vet du varför jag är här?”

Jag hostade till. Hennes leende gjorde mig oväntat varm

i kroppen och Shamira kraxade varnande åt mig. Jag visste inte vem av dem som skrämde mig mest.

”Det sägs att du klipper av de sista stumparna på livets tråd och tar dem. Att du stjälar den sista tiden från de döende.”

Tanken fick mig att andas fortare, och jag var tvungen att anstränga mig för att hålla paniken borta.

Far hade tagit hit henne. Jag kunde inte klandra honom för det, men det högg till i hjärtat av tanken. Jag ville inte dö, men om jag nu skulle göra det så var det här kanske det bästa sättet. Det enda sättet att se till att de andra klarade sig.

Far skulle aldrig bege sig till Vindsvall. Han hade skogen i blodet, den höll honom kvar här oavsett vad han själv ville. Han kunde inte leva någon annanstans. Min styvmor skulle inte ge upp i första taget, men det var bråttom. Vi hade inte haft pengar till mat på flera dagar, och Sigrid och Sindri skulle troligtvis inte överleva vintern. Kanske inte de andra heller.

Om det här kunde hjälpa dem skulle jag inte kämpa emot. Men jag kunde inte hindra tårarna som strömmade längs kinderna eller rädslan som fick hjärtat att slå lika panikartat fort som på en livrädd kaninunge.

Trådhäxan lät naglarna fortsätta från pannan ner över mina kinder. ”Och vet du vad jag gör med den? Tiden? Stumparna?”

Hon såg nyfiket på mig, som om hon var intresserad av vad jag kunde ha för teori. Men så mycket visste jag inte. För byborna i Askå räckte skvallret inte längre än att trådhäxan

stal tid från de fattiga och desperata. Tid som sedan såldes vidare till de rika och högstbjudande i Vindsvall.

”Nej”, sa jag och drog ett djupt andetag för att samla kraft och mod. ”Men jag antar att det är något ondskefullt.”

Orden slapp ur mig innan jag hann hindra dem. Shamira skakade på huvudet med en djup suck.

”Jag hör att du är mer modig än klok.” Trådhäxan lade en hand över mitt hjärta. ”Men jag behöver sådana trådar också.”

Hon slöt ögonen och jag vågade knappt andas. Var det nu det skulle hända? Var det så här det gick till? Skulle jag inte få ta farväl? Jag hade aldrig sett en trådhäxa klippa av en tråd förut.

”Tråden sitter i ryggraden.” Förklaringen kom utan att hon öppnat ögonen och jag undrade om hon berättade det för att hon kunde känna min rädsla. ”Men jag kan se den när jag känner ditt hjärta. Du har några timmar kvar. Inte mer.”

Hon slog upp ögonen och mötte min blick, men det fanns något nytt där nu. Något fundersamt. Det påminde mig om hur hon hade tittat på mig på marknaden.

Handen vilade fortfarande över mitt hjärta.

”Erik av Askå, vad skulle du säga om jag ville hjälpa dig? Om jag kunde ge dig tid istället för att ta den ifrån dig?”

Allt blev tyst en lång stund. Shamira kraxade överraskat där hon satt kvar på pallen. Jag drog efter andan för att svara, men först kom det inga ord. Menade hon det? Menade

hon det verkligen? Kunde hon ... rädda mig? Men jag hade inga pengar, jag var inte någon rik köpman från Vindsvall som kunde ge bort allt jag ägde för en extra dag i livet. Och var det ens det hon erbjöd mig? En extra dag i livet?

”Du ...” Jag var tvungen att ta sats på nytt innan jag fick fram det. ”Du ... du vill hjälpa mig? Att leva?”

”Jag har tid i överflöd.” Trådhäxan såg på Shamira med en mörk blick. Fylgjor tyckte inte om trådhäxor, och trådhäxan och Shamira verkade ha bestämt sig för att upprätthålla den traditionen.

Trådhäxan fortsatte: ”Jag har många stumpar från trådar som klippts av för tidigt. Stumpar som är för korta för att säljas vidare. Jag kan väva samman en av dem med din tråd. Ge dig mer tid och styrka att överleva natten. Och efter det ... kanske jag kan ge dig mer än så. Ett liv.”

Ett liv.

”Vad vill du ha?”

Ingen gav något för ingenting. Särskilt inte en trådhäxa. De handlade med trådar, med folks liv. Liv och död var inte gratis. Och trådhäxorna var kända för att vara ett förrådskt, ondskefullt släkte.

Trådhäxan log. ”Din hjälp. Jag behöver någon jag kan lita på, för att hjälpa mig med något väldigt farligt.”

”Varför jag?” viskade jag. Hoppet var en bräcklig ton i min röst. Jag ville lita på henne, men jag kunde inte förstå varför hon ville hjälpa just mig. Vad kunde jag göra? Jag var bara en pojke.

Trådhäxan tvekade ett ögonblick. Sedan såg hon allvarligt på mig. ”Det är ditt öde att dö ikväll. Din fylgja är redan här för att följa dig. Men om du följer med mig kan jag ändra det. Jag kan hjälpa dig. Om du hjälper mig.”

Shamira kraxade olycksbådande och det lät som en varning. Hon tyckte inte om det här och hon hade oftast rätt. Hon hade levt längre än oss alla och hennes visdom var det bara dårar som viftade bort.

Men jag var livrädd och jag ville inte dö. Kanske gjorde det mig till en dåre trots allt.

Jag hostade till. ”Vad heter du?”

Hon såg på mig på det där outgrundliga farliga sättet som påminde mig om askfruarna. ”Moira”, sa hon. ”Jag heter Moira.”

Hon hade ett namn. Ett namn precis som alla andra.

”Moira”, upprepade jag och sträckte fram handen. ”Om du hjälper mig, då hjälper jag dig.”

Trådhäxan tog min hand. ”Då är vi överens.”

Hon hjälpte mig att lägga mig på mage och jag försökte hålla tillbaka en rysning när hon drog med en nagel längs med min ryggrad, när hon försökte hitta tråden som levde därinne.

Skulle jag känna det? Ögonblicket när hon förlängde min tråd?

Jag slöt ögonen. Shamira skrek till.

Och sedan gjorde jag det också.